

Είναι δυνατή αναπτυξιακή πολιτική;

του Κώστα Σημίτη

Η απόσταση της χώρας μας από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές οικονομίες συνεχώς μεγαλώνει. Αν προεκτείνουμε τις επιδόσεις των τελευταίων 18 ετών, στα μελλοντικά 18 χρόνια το χάσμα μεταξύ της Ελλάδας και των υπολοίπων εταίρων της Κοινότητας θα είναι ακόμη μεγαλύτερο από ό,τι είναι σήμερα και θα είναι ουτοπική η επιδίωξη μιας συμμετοχής και ένταξης στην ευρωπαϊκή οικονομία.

Η κατάσταση προκύπτει ανάγλυφη αν συγκρίνουμε τις προϋποθέσεις ένταξης στην ΟΝΕ με τους σημερινούς δείκτες της ελληνικής οικονομίας. Για παράδειγμα, το ποσοστό του πληθωρισμού θα πρέπει, για να ενταχθούμε στην ΟΝΕ, να μην υπερβαίνει κατά 1,5% το μέσο όρο του πληθωρισμού των τριών κρατών μελών που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη σταθερότητα των τιμών. Το 1991 ο μέσος όρος αυτός κυμαινόταν στο 2,6% περίπου. Ο πληθωρισμός στην Ελλάδα εκινείτο με ρυθμό 16% περίπου και ήταν ο υψηλότερος στην Κοινότητα.

Που οφείλεται η αποτυχία μας αυτή;

Ο κύριος παράγοντας είναι πολιτικός. Οι κοινωνικές διακρίσεις. Το πελατειακό σύστημα. Η συντεχνιακή κοινωνία. Η οικοδόμηση από τη Δεξιά μιας οικονομίας της οποίας ο κεντρικός μοχλός, το κράτος, εξυπηρετούσε ιδιωτικά συμφέροντα. Η εξισορρόπηση των κοινωνικών ανισορροπιών με ένα άναρχο σύστημα παροχών προς

ομάδες. Η όλο και πιο έντονη καλλιέργεια προσδοκιών από το πολιτικό σύστημα. Η οικονομική πολιτική που εξυπηρετούσε εκλογικές σκοπιμότητες.

Όλα αυτά οδήγησαν στην άρνηση καλά σχεδιασμένων, αξιόπιστων και αποτελεσματικών προγραμμάτων διαρθρωτικής μεταρρύθμισης και ανάπτυξης. Τα όποια μέτρα αποφασίζονταν πάντα ευκαιριακά χωρίς να συναρτώνται με ευρύτερο σχέδιο.

Υπάρχει οικονομική πολιτική που μπορεί να οδηγήσει σε επίτευξη οικονομικών στόχων; Υπάρχουν κανόνες που καθορίζουν τις οικονομικές εξελίξεις;

Αναμφισβήτητα ναι. Η ευρωπαϊκή εμπειρία δείχνει, ότι υψηλό ρυθμός ανάπτυξης προϋποθέτουν χαμηλό πληθωρισμό. Μεσομακροπρόθεσμα όσο πιο χαμηλός είναι ο πληθωρισμός, τόσο πιο υψηλές είναι οι επενδύσεις και τόσο πιο περιορισμένη η ανεργία.

Όταν μια οικονομία παρουσιάζει έντονες ανισορροπίες, όπως η Ελληνική, απαιτείται περιοριστική δημοσιονομική και νομισματική πολιτική καθώς και αντιπληθωριστική εισοδηματική πολιτική. Τα μέτρα τα οποία είναι αναγκαία εξαρτώνται από τα ειδικά χαρακτηριστικά της οικονομίας, ιδίως από τα περιθώρια που αφήνει το εξωτερικό ισοζύγιο, ο ρυθμός του πληθωρισμού, το διαθέσιμο παραγωγικό δυναμικό και το ύψος του δημοσίου χρέους.

Τι εννοούμε με ανάπτυξη;

Ανάπτυξη υπάρχει πολλών ειδών. Υπάρχει εκείνη που βασίζεται σε μια αλόγιστη εκμετάλλευση φυσικών πόρων, στην τροφοδότηση της με

πληθωρισμό. Η επαύριο τέτοιων προσπαθειών είναι πικρή. Είναι η ερήμωση ή ο στασιμοπληθωρισμός.

Ανάπτυξη είναι έννοια ταυτόσημη με ανάπτυξη διατηρήσιμη, αυτοτροφοδοτούμενη, ανάπτυξη η οποία είναι δυναμική και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για επέκταση των οικονομικών δραστηριοτήτων, με ενίσχυση των επενδύσεων. Σημαίνει ανάπτυξη με σταθερότητα τόσο στις εσωτερικές, όσο και στις εξωτερικές εξελίξεις, όχι μεχέθυνση που προωθείται με πληθωριστική επέκταση, χρηματοδοτείται με υπερβολικό δανεισμό και εκτύπωση νομισμάτων. Η ανάπτυξη προϋποθέτει σταθερές συνθήκες.

Μια διαδεδομένη άποψη απαντά στο ερώτημα πως θα επιτύχουμε την ανάπτυξη με το απόφθεγμα: αυξάνοντας την παραγωγικότητα. Η ανάπτυξη δεν μπορεί να επιτευχθεί με ευχές για την αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας. Παραγωγή και παραγωγικότητα εξαρτώνται από κίνητρα και επενδύσεις. Προϋποθέτουν ένα κλίμα διαφορετικό από εκείνο μιας γενικευμένης αβεβαιότητας.

Μολονότι τα παραπάνω είναι λίγο ως πολύ δεκτά, η εξειδίκευση της ενδεδειγμένης αναπτυξιακής πολιτικής παρουσιάζει δυσκολίες. Σ' αυτό συντελούν πολλές λανθασμένες αντιλήψεις. Μια για παράδειγμα εκτιμά την αναπτυξιακή προσπάθεια με ποσοτικούς δείκτες και θεωρεί ανάπτυξη τη μεχέθυνση της δημόσιας δαπάνης και τον πολλαπλασιασμό των έργων. Κάθε έργο όμως δεν συμβάλλει οπωσδήποτε στην ανάπτυξη. Ορισμένα έργα μπορεί μάλιστα και να την καθυστερήσουν. Η αναπτυξιακή αποτελεσματικότητα χορηγήσεων στους δήμους και τις κοινότητες για πλακοστρώσεις είναι πολύ μικρότερη από εκείνη των ενισχύσεων σε συνεταιρισμούς για εγκαταστάσεις επεξεργασίας και αποθήκευσης της παραγωγής. Το

Η "οργάνωση" οφείλει να είναι ουσιαστικά ουσιαστική και να μην είναι απλώς μια λέξη. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης.

Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης.

Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης. Η οργάνωση είναι η διαδικασία που οδηγεί στην υλοποίηση των στόχων της οργάνωσης.

σταθεροποίηση είχε πυροσβεστικό χαρακτήρα με δύο κριτήρια που αντιφάσκουν. Το ένα είναι η συμμόρφωση σε κοινοτικές αποφάσεις και οδηγίες. Το άλλο αποφυγή πολιτικού κόστους, ικανοποίηση της εκλογικής πελατείας.

Η κυβερνητική πολιτική προωθεί μια διαμόρφωση της κοινωνίας αντίθετη με τις επιταχές της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας των πολιτών. Όλο σχεδόν το βάρος της οικονομικής σταθεροποίησης έχει αναποτεθεί στην εισοδηματική πολιτική. Ταυτόχρονα το κύριο βάρος της δημοσιονομικής προσαρμοχής το φέρουν οι εργαζόμενοι. Εκείνοι που φοροδιέφευχαν συνεχίζουν να φοροδιαφεύχουν. Ένα στρώμα μεταπρατών, ευκαιριακών επιχειρηματιών πλουτάνει ακόμη περισσότερο. Η κυβέρνηση απέτυχε να ανακατανεμίσει το εισόδημα σε βάρος των παρασιτικών-μεταπρατικών δραστηριοτήτων (της παραοικονομίας) και υπέρ των εργαζομένων και του παραγωγικού τομέα, υπέρ των υγιών δυνάμεων της οικονομίας.

Κεντρική επιδίωξη της οικονομικής πολιτικής πρέπει να είναι η δημιουργία μιας δικαιότερης κοινωνίας. Μιας δικαιότερης κοινωνίας όμως όχι με ευκαιριακές παροχές και ικανοποίηση των απαιτήσεων των πελατειακών δικτύων, αλλά με σχεδιασμό που εξασφαλίζει αύξηση του εγχώριου προϊόντος και δικαιότερη κατανομή του. Στόχος είναι το κοινωνικό κράτος που σχεδιάζει και προλαμβάνει και όχι το κράτος παροχών που εξισορροπεί καταστάσεις, τις οποίες δημιούργησαν ευκαιριακά μέτρα.

Βασική επιδίωξη της επόμενης κυβέρνησης του ΠΑ.ΣΟ.Κ. πρέπει να είναι η οικοδόμηση μιας σύγχρονης, ισχυρής και διεθνώς ανταγωνιστικής οικονομίας. Αυτό σημαίνει επίτευξη υψηλών ρυθμών

ανάπτυξης, συνεχής βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης, μείωση των ανισοτήτων που υπάρχουν ανάμεσα στις εισοδηματικές τάξεις και περιοχές της χώρας και εξασφάλιση συνθηκών πλήρους απασχόλησης και βελτίωσης των συνθηκών εργασίας.

Κεντρικοί στόχοι της αναπτυξιακής στρατηγικής θα πρέπει να είναι:

- α) η βελτίωση της ποιότητας, του επιπέδου γνώσεων και του βαθμού εξειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού που διαθέτει η χώρα
- β) η αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων
- γ) η εισαγωγή νέας τεχνολογίας καθώς επίσης και των τεχνικών και οργανωτικών γνώσεων που απαιτούνται για την αξιοποίησή της και κυρίως
- δ) ο ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ του τρόπου που λειτουργεί η οικονομία, η κοινωνία και το πολιτικό μας σύστημα.

Η εξέλιξη προς την Οικονομική και Νομισματική Ένωση μας έχει θέσει, έτσι πιστεύουν πολλοί, ένα δίλημμα. Συμμετέχουμε ή όχι στην ΟΝΕ. Πρόκειται για ψευδοπρόβλημα. Η Ελλάδα δεν έχει την επιλογή να συμβιβαστεί στη δεύτερη ταχύτητα. Αν απομακρυνθεί από τον κεντρικό ευρωπαϊκό πυρήνα, θα περιθωριοποιηθεί οικονομικά και πολιτικά και θα χάσει πολλά από τα οφέλη που της παρέχουν οι σημερινές ευρωπαϊκές ρυθμίσεις. Θα ξεκινήσει τη νέα χιλιετία με δηλωμένη την πρόθεσή της να γίνει το ξενοδοχείο και ο σίκος ευημερίας της Ευρώπης. Μερικοί πιστεύουν ότι αν σταθούμε στο περιθώριο θα μπορούσαμε να διασώσουμε παρ'όλα αυτά ένα διαφορετικό τρόπο λειτουργίας της κοινωνίας και της οικονομίας μας προσαρμοσμένο στις ιδιομορφίες μας, να διατηρήσουμε την αποστασιοποίηση από τη διεθνή οικονομία που μας επιτρέπει

ρυθμίσεις και καθεστώτα στο εσωτερικό της χώρας λιγότερο ανταγωνιστικά. Σφάλλουν. Η διεθνής οικονομία θα επιβάλλει αρχά ή χρήσρα τους κανόνες της. Η Ελλάδα αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου συνόλου. Η συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι η ορατή πλευρά αυτής της ένταξης, η θεσμική έκφραση μιας διασύνδεσης με πολύ πιο εκτεταμένες και βαθιές ρίζες. Η διασύνδεση έχει τις νομοτέλειές της. Πρέπει να τις αποδεχτούμε για να τις κυριαρχήσουμε. Η ελευθερία και η αυτονομία προκύπτει όταν σχεδιάζεις σύμφωνα με τις αναγκαιότητες και όχι όταν τις αγνοείς. Η προσπάθεια να πετύχουμε την ένταξή μας στην ΟΝΕ είναι επιβεβλημένη. Το ερώτημα που πρέπει να μας απασχολεί είναι να σχεδιάσουμε σωστά αυτή την προσπάθεια, να προσδιορίσουμε τις ιεραρχήσεις και επιδιώξεις για να πετύχουμε το στόχο μας. Να προωθήσουμε ένα πρόγραμμα σύγκλισης, ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού.

Η Ελλάδα έχει τη δυνατότητα να βγει από το σημερινό τέλμα. Δε θα το καταφέρει αν οι κυβερνήσεις ακολουθούν πολιτικές που δεν στηρίζονται σε σοβαρό σχεδιασμό, αν ωραιοποιούν για να παραπλανήσουν, αν αδιαφορούν για τις κοινωνικές επιπτώσεις, αν χειραγωγούν τους πολίτες για να νέμονται την εξουσία πίσω από το παραπέτασμα ωραίων λόγων.